

PRED OKRAJNO KONFERENCO SZDL V PORTOROŽU

O delu sekcij Socialistične zveze

V kongresu SZDL Jugoslavije določil nekatere nove metode dela Socialistične zveze. Že na predkongresnih občinskih konferencah so v mnogih občinah razpravljali o sekcijah kot o posebnih oblikah dela SZDL. Še bolj pa se je dejavnost sekcij izoblikovala na konferencah krajevnih organizacij. Nekatere krajevne organizacije so že lani poletni formalno ustanovile nekatere sekcije, vendar pa je do dejanskega ustanavljanja sekcij prišlo šele proti koncu leta. Takrat so začele prve sekcije tudi dejansko živeti.

Do 1. marca 1961 so krajevne organizacije v našem okraju ustanovile skupno 290 različnih sekcij, in sicer: v Kopru 44, v Izoli 20, Piranu 18, Sežani 48, Postojni 65, Hrpeljah 47 ter v občini Ilirska Bistrica 48 sekcij. Največ sekcij so krajevne organizacije ustanovile za kulturna in pro-

svetna vprašanja, za kmetijstvo ter za komunalna vprašanja, in sicer za vsako področje po 48 sekcij, za druga področja je veliko manj zanimanja. Tako je na primer za mladinska vprašanja bilo ustanovljenih le 14 sekcij, za različna gospodarska vprašanja 13 sekcij, za različna politična vprašanja 9 sekcij, za šport osem sekcij, za varstvo otrok 6 sekcij, za pomoč ženi in družini 5 sekcij, za družbeno uveljavljanje žena 5 sekcij, za šolstvo, trgovino in socialna vprašanja so bile ustanovljene po 3 sekcije itd.

Izmed 195 krajevnih organizacij je do 1. marca ustanovilo sekcije 96 krajevnih organizacij Socialistične zveze. Sekcije vodijo povsod posebni sekretariati, ki štejejo od dva do osem članov. Večji del so sekcije sprejele program svojega dela, vendar pa še niso začele vse osnovane sekcije programa izvajati.

Že iz zgornjih statističnih podatkov kakor tudi iz področij, za katera so bile sekcije ustanovljene, je videti, da glede ustanavljanja sekcij še vedno ni jasnosti. To je tudi razumljivo, ker bo potrebna vsaj enoletna praksa, ki bo utrdila metode in način dela sekcij.

Dosedanja praksa ustanavljanja sekcij pa je pokazala, da je to privlačna oblika dela, ki ustvarja pogoje za večjo aktivnost članstva. (V Postojni je sekcija za urbanizem načela vrsto ureditvenih vprašanj, v ilirsko-bistriški občini je sekcija za kmetijstvo poživila politično dejavnost v okraju, kjer je bilo težko dobiti ljudi na sestanke.) Prve izkušnje dela sekcij nam dokazujejo, da je to privlačna oblika politične dejavnosti, ki jim omogoča, da lahko člani SZDL ostvarjajo svoje pobude in preko njih urejajo številne krajevne zadeve. To pa pomeni, da so te sekcije nastale zaradi stvarnih koristi in potreb državljanov.

Zlasti zanimive pobude glede organizacije sekcij so v Izoli in Postojni. V obeh teh občinskih središčih so si sistematično obdelali vlogo sekcij in sistematično proučujejo metode dela v njih.

(Iz poročila Okrajnega odbora SZDL Koper za okrajno konferenco Socialistične zveze v Portorožu 24. in 25. aprila tega leta.)

Pred volitvami zadržnih svetov

Mandatna doba zadržnih svetov, izvoljenih na prvih volitvah oktobra 1958, je potekala. V dobrih dveh letih svojega obstoja so upravičili zaupanje, izkazano jim na volitvah. Prav v tej dobi so naše kmetijske zadruge dosegle največji gospodarski razmah ter se uredile v skoraj izključno kmetijske proizvodne organizacije. V zadnjih dveh letih se naše zadruge niso samo organizacijsko in kadrovske utrdile, začele so organizirati tudi lastne kmetijske obrate, ki imajo že sedaj močan delež v skupni kmetijski proizvodnji našega okraja, predvsem v živinoreji, v vrtnarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu pa so veliko investirale, kar bo v naslednjih letih že bistveno vplivalo na dvig kmetijske proizvodnje.

Sedanje volitve v zadržne svete sodajo v sprejetjem petletnega perspektivnega plana razvoja gospodarstva, kjer je dan močan poudarek tudi razvoju kmetijstva. Kmetijske zadruge so se že organizacijsko in kadrovske pripravile, da bodo sposobne iz-

vesti kmetijski proizvajalci — člani kmetijskih zadrug na 23. aprila. Skupno bo izvoljenih 414 članov zadržnih svetov, od tega 175 kmetov ter 239 delavcev in uslužbencev kmetijskih zadrug. Dosedanja vodstva kmetijskih za-

(Nadaljevanje na 3. strani)

OB SPREJETJU DRUŽBENEGA PLANA IN PRORAČUNA OBČINE POSTOJNA

Napori za razvoj kmetijstva

Občinski zbor in zbor proizvajalcev ObLO Postojna sta v petek, 7. aprila, z ločenim glasovanjem sprejela predlog družbenega plana in predlog proračuna občine Postojna za leto 1961. Pred razpravo in glasovanjem je ljudskim odbornikom obrazložil oba osnutka podpredsednik ObLO Postojna Adolf Gerželj.

Sprejeti plan je odraz logičnega nadaljevanja dosedanje dinamike družbeno-ekonomskega razvoja občine Postojna in zahtuje hkrati naloge, ki stoje pred to komuno v prvem letu izvajanja njenega petletnega perspektivnega plana.

Najcelovitejši pokazatelj je skupni družbeni proizvod, ki se bo letos predvidoma povečal za 11,4 odstotka in sicer od 4395 milijonov na 4898 milijonov dinarjev. Glavni delež v ostvaritvi družbenega proizvoda bo pripadel industriji (25,1%) in kmetijstvu (13,1%), nadaljnja struktura pa je takšna: gozdarstvo 9,5%, gradbeništvo 4,7%, promet 27,6%, trgovina 9,4%, gostinstvo 3,3%, obrt 6,7% in ostale gospodarske dejavnosti 0,6%.

V skladu s porastom družbenega proizvoda bo predvidoma za 11,5 odstotkov porasel tudi narodni dohodek, kar pomeni, da se bo ta povečal

od 207.000 na 229.000 dinarjev na prebivalca v postojnski občini.

Navedeno povečanje družbenega proizvoda in narodnega dohodka bo mogoče doseči s predvidenim 8,4-odstotnim dvigom produktivnosti dela, s 4-odstotnim porastom zaposlenosti (173 novih delavcev), z nadaljnjo racionalizacijo proizvodnega procesa ter intenzivnejšim izkoriščanjem notranjih rezerv, predvsem pa z novimi investicijskimi vlaganji.

Skupni obseg letošnjih investicij v občini Postojna bo znašal po predvidovanju plana 1 milijardo 815 milijonov dinarjev, kar je 45% več kot lansko leto. Od tega bo v gospodarstvu vloženi 1.245 milijonov, v negospodarske investicije pa 570 milijonov dinarjev. Zanimivo je, da bo v strukturnem deležu gospodarskih vlaganj letos deležno največje pomoči kmetijstvo (705 milijonov), slede pa Industri-

JUBILEJ ZALOŽBE LIPE V KOPRU — Pretekla sobota je potekala v slavlju domačega kulturnega praznika: naša založba Lipa je slavila deseto obletnico svojega obstoja in izid stote knjige. Zunanja manifestacija tega slavlja je bila že v dopoldanskih urah slavnostna seja založniškega sveta, v okrajnem muzeju razstava vseh izdaj založbe in končno zvečer akademija v gledališču. Več o pridelitvah ob tem pomembnem jubileju preberite na 7. strani

Na sliki: predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir in direktor Casopisno-založniškega podjetja »Primorski tisk« s soprogami ob vhodu v koprsko gledališče

Prijateljski sprejem v Tuniziji

Te dni je predsednik Tito s svojim spremstvom v republiko Tuniziji, kjer ostane šest dni na uradnem obisku. Visoke goste je sprejel in pozdravil predsednik republike Tunizije Habib Burgiba, ki je izrekel predsedniku Titu in njegovemu spremstvu v imenu vsega tunizijskega ljudstva prišerno dobrodoščilo ter je med drugim dejal: — Veliko zadovoljstvo in globoko radost občutimo, ko pozdravljamo v Vaši ekscel-

lenci simbol boja jugoslovanskih narodov. Nič ni prijetnejšega, kot srečati borca, ki je posvetil vse svoje življenje zmagi svobode in dostojanstva. Prepričani smo, da ustvarja skupni boj proti silam zlega trdno prijateljstvo.

Goste iz Jugoslavije je navdušeno pozdravila tudi velika množica ljudstva v slavnostnih arabskih oblačilih na njegovi prvi poti po Tuniziji, ko si je s spremstvom ogledal zgodovinski mesti Sidi Busair in razvaline Kartagine.

Tunizija je šesta afriška država, ki jo je predsednik Tito obiskal, odkar je 14. februarja odšel na pot miru. Kot drugod, je predsednik Tito tudi v Tuniziji obiskal parlament, imel politične razgovore in obiskal še nekatera druga mesta.

Človek prvič v veselju

12. april 1961 bo zabeležen z velikimi črkami v zgodovini človeštva. To je bil dan, ko so po dolgoletnih naporih sovjetski znanstveniki zgradili vesoljsko ladjo, s katero je poletel v kozmos prvi človek in se po nekaj urah tudi srečno vrnil na Zemljo.

Sovjetski major Jurij Aleksejevič Gagarin je poletel v vesolje s satelitom, težkim 4725 kg, in krožil okrog Zemlje v višini 175 do 302 km. Enkrat njegov krog je trajal 89,1 minute.

ZAKAJ VIŠJE CENE SVININI

V zadnjem času so se v vsej državi močno zvišale cene žive teže prašičev. Zato so tudi v Kopru te dni začeli prodajati svinjsko meso s slanino po 400 din za kilogram, brez slanino po 500 in kare ter stegno po 530 dinarjev. S tem so vsaj delno izenačene cene svinjskega mesa v drugih obmorskih mestih in na Sežanskem. Cene ostalih vrst mesa pa bodo ostale nespremenjene.

Svet za blagovni promet in turizem ObLO Koper za je minuli teden predlagal razveljavitev odloka o evidenci in kontroli cen na drobno ter uredb o najvišjih maloprodajnih cenah. Tako se bodo odslej cene mesa, sadja, zelenjave, mleka, vina in še nekaterih živilskih potrebščin formirale na osnovi dejanskih kalkulacij. Ta ekonomski ukrep bo brez dvoma povzročil boljše izbire in kakovost blaga po konkurenčnih cenah.

ALBIN SIMČIČ

vrševati postavljene planske naloge. Iz dosedanjih 27 razmeroma majhnih kmetijskih zadrug je nastalo 11 močnih gospodarskih organizacij, ki imajo dovolj kmetijske strokovnega kadra. Tudi notranjo organizacijo so zadruge že uredile. Organizirale so poslovne enote po vejah dejavnosti; v teh poslovnih enotah bodo izvolili tudi organe delavskega samoupravljanja.

Naloge, ki čakajo naše kmetijske zadruge pri izpolnjevanju petletnega perspektivnega načrta, niso majhne. Še naprej bodo morale pridobivati zemljišča, izvajati na teh zemljiščih arondacijo ter jih s sodobno agrotehniko pripraviti na rentabilno proizvodnjo. Za to bo treba velikih materialnih in fizičnih vlaganj, nič manj pa ne sodelovanja z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci, ki bodo še vedno važen činitelj pri razvijanju socialističnih ekonomskih odnosov na vasi. Z nalogami, ki so postavljene pred naše kmetijske zadruge, prevzamejo veliko odgovornost tudi njihovi organi družbenega upravljanja, to je zadržni sveti in upravni odbori.

Volitve v zadržne svete so že razpisane. Člani delovnih kolektivov bodo volili svoje predstavnike v zadržnih svetih 22., za-

V Izoli so ob lepem pomladanskem vremenu krepko zastavili, ker bi čimprej radi imeli nogometno igrišče, ki bo del bodočega športnega parka. Na sliki vidimo izolske nogometaše pri prostovoljnem delu

SE O I. IZREDNEM OBČNEM ZBORU OKRAJNE TRGOVINSKE ZBORNICE KOPER V SEŽANI

Prehajamo na večji nivo gospodarjenja

Poročali smo že o občnem zboru okrajne trgovinske zbornice v Sežani minul teden in povedali, da je med drugimi posegel v razpravo tudi podpredsednik OLO Koper inž. Peter Aljančič. Ker so njegova izvajanja pomembna ocena stanja in napotilo za bodoče delo, jih v naslednjem izveščku objavljamo.

Kot je razvidno iz poročila, smo naš petletni plan ne le dosegli,

GOSPODARSKI KOMENTAR ENAKOMERNEJŠI RAZVOJ

Podatki o prvih dveh mesecih gospodarskega gibanja v našem okraju kažejo na enakomeren razvoj v skoro vseh panogah gospodarstva. Vendar moramo takoj poudariti, da pomeni ta enakomernost v gospodarskem razvoju nadaljevanje visoke gospodarske aktivnosti, ki je bila značilna za lansko in deloma tudi za prejšnja leta. Značilnost take gospodarske dinamike je, da je bilo možno izpolniti za pet let načrtane naloge v štirih letih.

Industrija našega območja je že v prvih dveh mesecih kljub nekaterim težavam prispevala k splošnemu povišanju industrijske proizvodnje v Sloveniji, ki je dosegla v teh 2 mesecih 10% povišanje v primerjavi z lani. Opaža pa se, da nastopajo v tem času poleg nekaterih objektivnih težav tudi težave, ki so značilne za prehod na izvajanje nekaterih novih ukrenov na področju gospodarstva. Ni izključeno, da se bo ta prehod še bolj občutil v naslednjih mesecih, ko bo zaostrena politika obratnih sredstev povzročila tu in tam še večje težave. Preusmeritev gospodarstva v novo smer preskrbe z obratnimi sredstvi — kot vidimo — ni in ne bo tako lahka, dočim moramo računati, da bodo sedanje ovire v zvezi s preskrbo reprodukcijskega materiala kmalu manjše, ker moramo pričakovati redno funkcioniranje novega deviznega režima in s tem uvoza potrebnih surovin.

Konec februarja letos so krediti za obratna sredstva gospodarskih organizacij v koprskem okraju nižji za skoraj 200 milijonov kot ob koncu leta 1960. Značilno je, da so ti krediti padli pri vseh najvažnejših gospodarskih dejavnostih na našem območju, kot so industrija, promet, trgovina, razen kmetijstva, kjer so nekoliko višji, kar je samo pozitivno in kaže na večjo aktivizacijo tega sektorja. Sklad obratnih sredstev, ki se ta mesec še ni zliil v skupni poslovni sklad podjetij, je za 12 milijonov nižji kot konec decembra lani, kar naj bi bilo v zvezi z neko prisilno likvidacijo. Pač pa imajo gospodarske organizacije za milijardo več sredstev na žiro računih, kar si razlagamo s tem, da spričo še nepotrjenih zaključnih računov teh sredstev še niso razporedile na sklade.

Tudi v investicijski potrošnji v osnovna in v obratna sredstva lahko opazimo enakomernost razvoja v primerjavi z lanskim letom. Vsekakor sta ta dva meseca kot zimski nižji kakor bodo naslednji, ko bo investicijska gradnja živahnjša.

Toliko glede dejavnosti gospodarstva kot celote. Če se še ozremo na dohodek in izdatke prebivalstva, moramo ugotoviti, da so eni kot drugi višji kot v lanskem letu v istem času, pa tudi višji kot ob koncu lanskega leta. Prejemki so na primer dosegli skoro poldrugo milijardo, izdatki pa so za nad 100 milijonov nižji. Ta razlika se pokaže v porastu hranilnih vlog, ki so za nad 100 milijonov višje, kot so bile ob koncu lanskega leta. Druga značilnost pa je v porastu potrošniških posojil na Koprskem, ki so za nad pol milijarde višja kot ob koncu lanskega leta. Ali je to posledica večje orientacije potrošnikov na domači trg zaradi izenačenja cen tečajja dinarja in ne več toliko orientacija na tržaški trg, ali je morda v tej vsoti tudi kaj več posojil za »spačke«?

ampak smo ga uresničili že v štirih letih, čeprav smo ga skrajša ocenjevali precej skeptično. Bili smo mnenja, da naš razvoj ne more napredovati s tako hitrim tempom, kakor se je to sedaj pokazalo.

Iz poročila je razvidno, da je tudi realizacija v blagovnem prometu znatno večja, kot je to bilo predvideno. Praksa je pokazala, da je prav tu prišla iniciativa posameznih podjetij in kolektivov do popolnega izraza. Seveda zahteva porast blagovnega prometa tudi nove organizacijske oblike. Prav zato je pričakovati, da bo ta razprava o poročilu prinesla še mnogo novih misli, kar je za vprašanje organizacije blagovnega prometa v luči novih instrumentov posebno važno. Na razpravah svetov za gospodarstvo občinskih ljudskih odborov in na sejah upravnega odbora zbornice so že prišle do izraza pobude za nove organizacijske oblike, da bi se blagovni promet odvijal hitreje in da bi bila postrežba kar najbolj kulturna, asortiman večji, posredništvo po cenejše.

Določena podjetja motijo nekatere pomanjkljivosti novih predpisov, vendar pozabljajo, da vsak nov ukrep prinaša tudi nekatere slabosti, ki pa jih v našem sistemu brž odpravimo. Zato je potrebno, da podjetja gledajo na vsebino nove gospodarske zakonodaje bolj realno, ker nam očitno nudi vse možnosti visokega nivoja gospodarjenja, hkrati pa stimilirajo večjo produktivnost.

Velik pomen za kolektive ima predvsem nrosta delitev dohodka, ker jim nudi velike možnosti in seveda nalaga tudi večjo odgovornost, kajti trgovine oziroma podjetja, ki ne bodo dajala svojih sredstev tudi v reprodukcijo, bodo propadla. Zato je tudi tu važno vprašanje organizacije in oblike ter dajanja pobud trgovinske zbornice svojim članom.

Pomembno vlogo v tej veji gospodarstva pa ima nedvomno tudi visoko strokovno znanje ljudi. Moramo priznati, da je Trgovinska zbornica v tem storila z organizacijo strokovne šole, tečajev, seminarjev in nazadnje z ustanovitvijo šolskega centra za delavce v blagovnem prometu precej.

Glede uoštevanja strokovnosti si velja vzeti na primer za vzgled Finsko, ki ima le nekoliko višji standard, kakor je pri nas. V tej severni deželi je 60 odstotkov trgovine v rokah konzumnih zadrž. Te pa se v celoti zavedajo izredne važnosti strokovnega znanja kadrov v trgovini in imajo zato organizirane posebne strokovne centre, skozi katere gredo

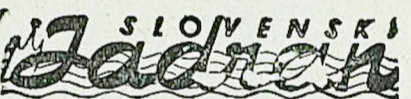
sistematično vsi, ki so zaposleni v trgovini. Posebno bi opozoril na težnje, da se trgovski delavci v teh središčih usposobijo za prave trgovce, ki dobro obvladajo stroko, ki znajo svetovati kupcem in podobno.

Vsekakor pa ne smemo prezreti tudi dejstva, da je izbira blaga pri nas čedalje večja. Hkrati pa velja omeniti še to, da se blagovni promet v obmorskih mestih razvija bolj dinamično, čeprav se ne moremo pohvaliti, da bi doslej našo trgovino kdo ve kako modernizirali. Zato nalagajo tudi te okolnosti naši okrajni trgovinski zbornici odgovorne in zahtevne naloge.

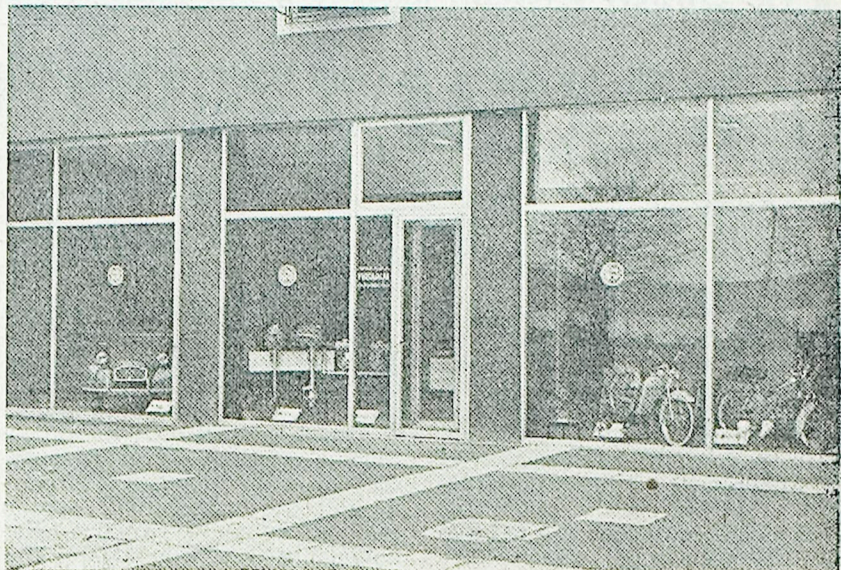
Preureditev Tomosove prodajne službe

Te dni je bila v okviru tovarne Tomos v Kopru izvršena obsežna reorganizacija prodajne službe, ki bo brez dvoma odločilno vplivala na nadaljnji razvoj poslovanja tovarne.

Prodajni sektor, ki je doslej imel svoj sedež v tovarni, se je preimenoval v Prodajno organizacijo ter se preselil iz dosedanjih tovarniških upravnih prostorov v prostore Tomosovega nebotičnika v Kopru. V okviru prodajne organizacije delujejo prodajni oddelek finalnih proizvodov, oddelek za prodajo in nabavo rezervnih delov, servisna služba in propagandni oddelek, torej vse dejavnosti tovarne, ki imajo neposreden stik s kupci. Reorganizacija prodajne službe, preselitev v nove poslovne prostore, ki so prav v središču Kopra, ter koncentracija vseh oddelkov te službe na enem mestu bodo ta stik še bolj poglobili. V isti stavbi, kjer so nameščeni posamezni oddelki Prodajne organizacije, je tudi specializirana Tomosova prodajna finalnih proizvodov in rezervnih delov, ki je predvsem namenjena individualnim kupcem.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradak. Izhaja vsak petek. Izdaja: CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 800 din, za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarjev. — Bančni račun 600-70-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klisaj: tiskarna CZP »Primorski tisk«.

Specializirana Tomosova prodajalna v koprskem nebotičniku na nabrežju Patricea Lumumbe

Reorganizacije tovarniške prodajne službe ni narekovala zgolj želja po čim pristnejšem stiku s kupci, temveč tudi objektivne organizacijske oblike komercial-

ne službe, ki jih narekuje specifično poslovanje podjetja z velikoserijsko proizvodnjo, obenem pa tudi formiranje ekonomskih enot znotraj podjetja.

SINDIKAT DELAVCEV V TRGOVINI, GOSTINSTVU IN TURIZMU PRED NOVIMI ODGOVORNIMI NALOGAMI

Za najširše upravljanje

Minuli ponedeljek je bila v Kopru okrajna konferenca sindikata delavcev v trgovini, gostinstvu in turizmu. Po referatu o delu sindikata se je razpletla živahna razprava, v kateri so delegati razen doseženih uspehov in važne gospodarske vloge teh strok nakazali tudi vrsto problemov, ki očitno kažejo na zaostajanje trgovine in gostinstva za ostalimi gospodarskimi organizacijami — tako na področju upravljanja, delitve dohodkov, družbenega standarda delavcev teh panog, kadrovanja in ne nazadnje potrebo po večji angažiranosti same sindikalne organizacije. Konferenca je izvolila tudi delegate za občni zbor Republiškega sindikata delavcev v trgovini, gostinstvu in turizmu.

Vsekakor lahko obravnavamo trgovino in gostinstvo z istega stališča, saj imata obe stroki marsikaj skupnega. Tudi konferenca sindikata teh strok je dala skupno oceno, da so domala vsa nakazana vprašanja takšna, da narekujejo predvsem smelejša prenašanja pravic odločanja na neposredne proizvajalce.

Res je reševanje družbenega standarda spričo pogojev dosedanjega razvoja trgovine in gostinstva oteženo, vendar tudi sedanja stopnja in oblike upravljanja ter politika delitve dohodkov potrjujejo pravilno stališče sindikata, ki postavlja nalogo: sindikalna organizacija naj zahteva od strokovnega kadra analize določenih problemov in stališča k tem analizam. Samo tako bo moč vzbuditi v kolektivnih zanimanje za te probleme. Z različnimi pojmi bodo potem vsi člani kolektiva tudi lahko reagirali na vprašanja, zakaj takšna ali drugačna politika delitve dohodkov, zakaj ni denarja za gradnjo stanovanj in kje iskati vzroke za neenakopraven položaj gostinskih delavcev in delavcev v trgovini v primerjavi z ugodnostmi, ki jih nudijo svojim kolektivom druge gospodarske organizacije — tako glede družbene prehrane, letovanj in podobno. Bržčas bi se v takih pogojih kaj kmalu razvila pobuda, da bi trgovska in gostinska podjetja organizirala štednjo za sta-

novanja, ustanavljala stanovanjske zadruge in podobno. Zato je razen strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja tudi za delavce v gostinstvu in trgovini izredno važnega pomena teoretično usposabljanje za družbeno upravljanje. Kljub temu pa je bila na nedavnem 10-dnevnem seminarju za družbeno upravljanje, ki ga je organizirala LU okraja Koper, minimalna udeležba (samo sedem oseb).

Sicer na drugi strani lahko z zadovoljstvom ugotovljamo odlične ekonomske uspehe v trgovini in gostinstvu, vendar — žal — tudi tukaj razvoj in potrebe v marsičem prehitujejo zmogljivosti. V trgovini se je blagovni promet v razdobju zadnjih štirih let povečal in ker vzporedno s tem povečanjem ni raslo število zaposlenih, se je produktivnost delavcev v trgovini močno dvignila: v živilski stroki za 51%, v trgovinah z industrijskim blagom pa za celih 130%. Ta porast pa ni zgolj posledica boljših tehničnih pogojev, ampak predvsem rezultat večje obremenitve posameznikov. Podobno je tudi v gostinstvu, kjer odpade na enega natakarja povprečno 10 do 15 miz. Gostinski šolski center v Kopru, kjer se trenutno šola v obeh letnikih 51 vajencev, obeta gostinstvu boljše čase, čeprav še danes ni povsem jasno, kdo bo to šolo finansiral in je še danes brez obratnih sredstev. Mnogo si tudi trgovina obeta od bodočega centra za vzgojo učencev v trgovini, ki ga bodo zgradili v Izoli.

Za boljše konsolidacijo sindikalnih organizacij delavcev v gostinstvu in trgovini so na konferenci tudi predlagali, da bi ustanovili skupni klub, kjer bi se lahko zbirali v prostem času.

(bb)

O DELU IN NAČRTIH DELOVNEGA KOLEKTIVA TRGOVSKEGA PODJETJA »OSKRBA«

Postojna dobi oskrbovalni center

Samopostrežno trgovino bodo zgradili v novem naselju ob Prvomajski ulici

Delovni kolektiv trg. podjetja »Oskrba« Postojna je na nedavnem zasedanju razpravljal o lanskoletnem poslovanju podjetja, ki je bilo kljub manjšim pomanjkljivostim vsestransko uspešno. Tako so planske naloge presegli za 18 odstotkov in pri tem povečali vrednost blagovnega prometa na 590 milijonov dinarjev, kar predstavlja 27-odstotno povečanje v primeri s predlansko realizacijo.

Tako ugoden rezultat je posledica določenih tržnih okoliščin in hkrati prizadevanj samega kolektiva. Ta je uspel z uvedbo 100% nagrajevanja po učinku ter nadaljnjo aktivizacijo organov samoupravljanja, ki zajemajo nad 90-ovico zaposlenih, znatno izboljšati gospodarnost poslovanja, kar je v pogojih neizprosne delovanja tržnega zakona noudbe in povpraševanja gotovo ena izmed osnovnih zahtev konkurenčnosti.

Kljub porastu blagovnega prometa pa je bila dinamika investicijskih vlaganj »Oskrbe« doslej

komaj opazna. Lani so sicer preuredili poslovalnico Galanterije in Mlekarne v Postojni ter trgovini v Prestranku in Hruševju, vendar jim pomanjkanje sredstev še ni dopuščalo storiti kaj več za modernizacijo in krepitve prešibke maloprodajne trgovske mreže v Postojni in njeni okolici.

K reševanju tega problema bo delovni kolektiv pristopil letos. Na pobudo ObLO Postojna se je odločil, da prične v trikotu med Prvomajsko in Prešernovo ulico na robu novega stanovanjskega naselja z izgradnjo modernega paviljonskega oskrbovalnega centra, ki bo posloval po principu samopostrežbe. Ker so načrti in posojilo v višini 37 milijonov že preskrbljeni, bodo z gradnjo pričeli prihodnji mesec. Po besedah direktorja podjetja Maksa Maurerja bo trgovina gotova do prihodnje pomladi, naker se bo mogoče v njej preskrbeti z vsem špecerijskim blagom, kruhom, mlekom, mesom, sadjem, zelenjavo ter mnogimi drugimi gospodinskimi potrebščinami. V trgovini bo tudi manjši buffet.

Investicijska dejavnost »Oskrbe« pa se ne bo omejila samo na gradnjo oskrbovalnega centra. Delovni kolektiv se je namreč odločil, da že letos preuredi in adaptira tudi Avtotrgovino v Postojni, da pristopi h gradnji nove trgovine v Planini pri Rakeku in da modernizira svoji poslovalnici v Matenji vasi in Orehku.

Če k vsemu pridamo še odločenost kolektiva, da postopno izboljša notranje organizacijske probleme podjetja, odnose do potrošnikov, da nadalje izpopolni izbiro blaga v vseh poslovalnicah na vseh itd., potem bodo potrošniki na Postojnskem vse te ukrepe gotovo sprejeli z nedeljenim zadovoljstvom. Vsekakor največjo pozornost pa zasluži odločitev o gradnji preskrbovalnega centra, ki je bil leta in leta predmet razprav na zborih volivcev v Postojni. To bo prva samopostrežna trgovina v tej občini in ni odveč pripomniti, da je tudi izbor lokacije več kot posrečen, saj ni imel doslej celotni vzhodni in najbolj naseljeni del mesta niti enega trgovskega lokala. A. Miklavčič

(Nadaljevanje s 1. strani)

PRED VOLITVAMI V ZADRUŽNE SVETE

Drug so z organizacijami SZDL že razpravljala o kandidatih, ki jih bodo predlagali na zborih združnikov in na sestankih sindikalnih podružnic. Prav posebno pozornost so posvetili kandidiranju žena in mladine, saj je delož žena v skupnem številu kmetijskih proizvajalcev izredno visok, mladine pa je precej zlasti v kolektivih kmetijskih zadrug. Za nadaljnje uspešno delo naših zadrug je neobhodno potrebno, da izberejo na predvolilnih sestankih za kandidate najboljše proizvajalce iz vrst delovnih kmetov, katerim so jasne perspektive razvoja našega kmetijstva, isto pa velja tudi za kandidate, ki jih bodo predlagale sindikalne podružnice iz vrst delavcev in uslužbencev kmetijskih zadrug.

22. in 23. april naj bosta dneva, ko bodo naši kmetijski proizvajalci-zadružniki in člani delovnih kolektivov kmetijskih zadrug izpričali svojo zavest s polnoštevilno udeležbo na volitvah.

O NEKEM ZBORU VOLIVCEV

Ze pri prvi točki dnevnega reda zbora, ki je bil 27. marca, so se volivci iz Škrbine ustavili pri problemu, ki ga že dolgo meljejo. Tudi na prejšnjem zboru je prišel na površje. In ko so sedaj pregledali, kaj je z zadnjimi sklepi, so ugotovili, da so bili vsi izvršeni, razen tistega, ki se nanaša na ureditev vsaj nekaterih prostorov zapuščene šole.

Prešli so na naslednjo točko, ki je bila posvečena predlogu družbenega plana in proračuna občine Sežana. Seznanili so se z najvažnejšimi postavkami obeh predlo-

gov, o katerih naj bi v kratkem odločal občinski ljudski odbor. Toda čim je bila beseda spet dana volivcem, se je pogovor zasukal okrog šole.

Za kaj pravzaprav gre? Pred več leti je bila — kot v vseh krajih, kjer je bilo premalo učencev — tudi v Škrbini ukinjena šola, učenci pa so bili prešolani v osemletno šolo v sosednjem Svetem. Kasneje se je v zapuščenem poslopiju pojavila Tovarna pletenin iz Sežane s svojim obratom, ki pa je zaradi neekonomičnosti kmalu prenehal. Vse

kaže, da odtlej prostori niso v najlepšem redu. Izginila so celo vhodna vrata. Otroci so prispevali še svoje. In to so edini prostori, kjer bi se Škrbinci radi sestajali ob prostem času, saj bo menda kar res, da se v tisti oddaljeni kotlinici počutijo kakor v puščavi, kjer jih s svetom veže le eter. Niti skromne vaške gostilne ni... K sreči bo letos občina nekaj prispevala, nekaj pa bodo sami zbrali.

In drobilec. Gramoz potrebujejo za vaške ceste in še za druge namene. Upravi komunalne dejavnosti pa menda ne bo težko ustreči tej želji. Ker je na občinskih cestah vedno več prometa, bi kazalo postaviti prometne znake in smerokaze.

In še en važen problem: pred več leti je delovala avtobusna proga Onatje selo—Novelo—Temnica—Lipa—Škrbina—Komen—Sežana. Pozneje je to zamenjala proga Komen—Gorica. Danes bi nujno kazalo obnoviti prvotno progo. Razlogi so več kot jasni. V zvezi z avtobusi še to: Slavnik je uvedel progo Komen—Trst. Je ne bi mogel podaljšati do Temnice ali Kostanjevice? —er

PRVO JUGOSLOVANSKO ZDRUŽENJE ZA ŽIVINOREJO

Te dni so v Osijeku ustanovili Poslovno združenje za živinorejo, ki je prvo v državi. V združenje je pristopilo 62 kmetijskih posestev in združenih organizacij z območja osiješkega okraja. Namen združenja je napredek živinoreje, organizacija odkupa, predelava in prodaja na trgu in preskrba s krmo.

Uspešen zaključek tedna delovnih akcij v Ilirski Bistrici

V dneh od 1. do 9. aprila so imeli v Ilirski Bistrici bogat program v počastitev Tedna delovnih akcij. V tem času so pripravili sprejem brigadirjev, ki so v lanskem letu sodelovali na zvezni delovni akciji, organizirali so razstavo o delu mladine na zvezni delovni akciji v letu 1960 in se udeležili delovnih akcij tako po podjetjih kot na vasi. Na teh delovnih akcijah so začeli graditi

Tržaška cesta v Postojni dobiva novo lice. V delu je nov pločnik in živosrebrna električna napeljava do motela. Da so lahko delo izvršili, so morali odstraniti nekaj dreves (motiv na sliki)

Na mejo sodobno urejen TRGOVSKI LOKAL

Na naših obmejnih blokih še marsikje močno pogrešamo primerno urejene trgovske in gostinske lokale. Najbolj pereč primer za to pa je nedvomno obmejni prehod v Kravem potoku pri Kozini. Gostinsko podjetje »Jadrani« v Kozini ima sicer že nekaj let v načrtu zgraditev modernega bifeja namesto sedanje primitivno urejene točilnice, primanjkuje pa razpoložljivih inve-

sticijskih sredstev za izvedbo tega načrta. Nič manj potreben je na tem mestu sodobno urejen trgovski lokal, ki bi ne oskrboval samo domačinov iz Kravega potoka, Vrhpolja, Nasirca in Mihele, marveč bi nudil v okviru malo-obmejnega prometa sortirano potrošniško blago tržaškim izletnikom in tujim turistom na prehodu državne meje. Rešitev tega vprašanja bi ne orisovala samo k povečanju prometa v lokalni gostinski in trgovski dejavnosti, marveč bi polepšala tudi estetski videz obmejnega okolja in dvignila naš kulturni ugled pred tujci. Ker hmeljska občina pa tudi gostinsko in trgovsko matično podjetje trenutno ne zmoreta finančnih sredstev za izvedbo omenjene zamisli, bi bilo prav, da bi se za to vprašanje zainteresirali okrajna gostinska in trgovska zbornica in pomagali izposlovati potrebna sredstva v ta namen. J. Ž.

VSAK DRUGI PIRANČAN IMA SVOJ ČASOPIS

Statistika, katero je zbrala ideološka komisija pri občinskem odboru SZDL Piran, je ugotovila, da stalno narašča število vrst in izvodov časopisov, ki prihajajo v piransko občino. Leta 1958 je prihajalo na to področje 67 različnih dnevnih, tedenskih in mesečnih časopisov in revij, lani pa že 108 različnih s skupno nad 6642 izvodov vsakega številka. To pomeni, da je na vsakega drugega Pirančana odpadel po en izvod časopisa.

Največje število posameznih številčk časopisov izkazuje Teden-ska tribuna (leta 1958 že 424, lani pa 544 vsake številka novprečno), na drugem mestu je »Vjesnik u srijedu« (338—496), na tretjem pa »Slovenski Jadran« (1958: 216, 1960: 495). Sledi »Delo« s 483 izvodov, Naša žena 327, itd. Visoko je tudi število naročnikov na »Komunistu«, namreč 168. Jule

V Postojni so ustanovili novo železniško transportno podjetje

Po zakonu o organizaciji jugoslovenskih železnic, ki je pričel veljati 1. januarja letošnjega leta, so začeli ustanavljati železniška transportna podjetja povsod tam, kjer del omrežja železniških prog pomeni prometno celoto in zagotavlja prometno tehnične pogoje za samostojno poslovanje in delavsko samoupravo. Tako so ustanovili železniško transportno podjetje tudi v Postojni. To podjetje gospodarja s progami od postaje Borovnica do postaje Sežana—državna meja, Pivka—Reka, Divača—Pulj, Lupoglav—Raša, Kanfanar—Rovinj.

Dne 1. aprila tega leta je bilo prvo zasedanje delavskega sveta tega podjetja. Novi organi upravljanja so že prevzeli v svoje roke upravo podjetja. Na tem zasedanju so se člani delavskega sveta močno zanimali za gospodarsko stanje podjetja. Glavna naloga transportnega podjetja v bližnji bodočnosti je, da poveže koprsko pristanišče z železniško progo. Naloga novega podjetja so velike in zahtevne, vendar bo takšna organizacija podjetja prav gotovo odločilnega pomena glede tehničnega napredka. E. S.

Tudi v Sežani nova lekarna

Prihodnji mesec bo urejena v novem komunalnem bloku sredi Sežane v neposredni bližini Zdravstvene doma nova lekarna. Dosedajni tsnini in nehijski lekarniški prostori ne ustrezajo več pogojem za lekarni-

sko poslovanje. Uprava lekarnje je najela iz občinskega investicijskega sklada pet in pol milijonsko posojilo za zgraditev novih lekarniških prostorov, za katere izdeluje moderno opremo znano mizarstvo podjetje Anton Bolčič v Klanju. Sredstva za nabavo nove opreme, ki bo veljala nad 4 milijone dinarjev, bo krila občina. Novi lekarniški prostori, za katerih dokončno ureditev bo potrebno vložiti še precej sredstev, bodo obsegali vse po zakonu o lekarnah predpisane oddelke. Vodstvo lekarnje je organizirano po načelih samoupravljanja. Ves lekarniški kolektiv predstavlja upravni odbor lekarnje z mladim magistrsko Danilo Ukmar-Ferenčičem na čelu. Stari upravni odbor pa je prevzel funkcijo sveta lekarnje. V izdelavi imajo pravilnik o poslovanju lekarnje ter pravilnik o delovnem razmerju, pripravljajo pa tudi pravilnik o nagrajevanju po uspehu dela.

Nagel gospodarski razvoj sežanskega področja je v znatni meri vplival tudi na večanje prometa v lekarniški dejavnosti. Leta 1956 je znašal bruto dohodek lekarnje 12 milijonov dinarjev, v letu 1960 pa že 26 milijonov. Po prizadevnosti in organizacijski iznajdljivosti dolgoletnega voditelja lekarnje mr. ph. Miroslava Rožmana, bivšega samostojnega lekarnarja v Beogradu, je razen vzorno urejene lekarniške postaje v Komnu in organizacije lekarniškega depoja v Stanjelu, uspešno rešeno tudi kadrovske vprašanje. V načrtu imajo še ureditev lekarniške postaje v Divači in lekarniškega depoja v Dutovljah. Ob pravilnem razumevanju pomena dobro organizirane zdravstvene službe je občinski ljudski odbor nudi tudi lekarnam na svojem področju polno moralno in materialno oporo. Isto velja tudi za Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kopru. Nova lekarna v Sežani bo pomembna pridobitev na področju zdravstvene službe. —va—

Žarek upanja

V Ilirski Bistrici so odprli kulturni klub in slikarsko razstavo

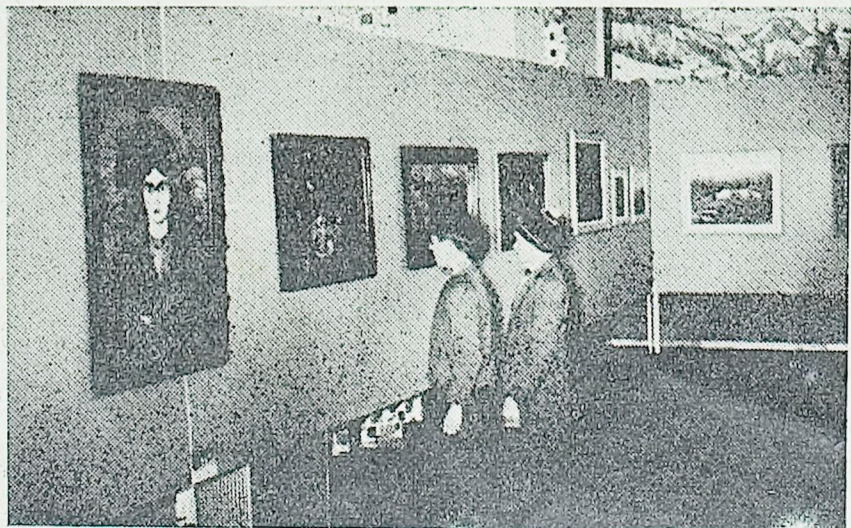
Ob skromni slovesnosti so prvo nedeljo v tem mesecu odprli kulturni klub v Ilirski Bistrici. Ob tej priložnosti je bila tudi razstava del 7 slikarjev samoukov in amaterjev. To je po šestih letih prva slikarska razstava, ki jo je organiziralo DPD »Svoboda« in ki je privabila veliko število obiskovalcev.

Čeprav je bil rok za pripravo razstave zelo kratek, je prireditelj uspelo, da so zbrali dela sedmih naših slikarjev amaterjev. Zelja številnih obiskovalcev, zapisana v knjigi opomb in vtisov, je, da bi prijetno dvorano kluba adaptirali v razstavno ga-

lerijo, kjer bi ljubitelji umetnosti spoznavali domače slikarje.

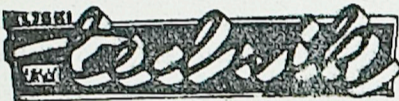
Posebno pozornost na razstavi sta zbudila izredna talenta študent Pavel Znidaršič iz Ilirske Bistrice in kmet Danilo Gašperšič iz Prema. Z manjšim številom del so se nam predstavili še štiri amaterji: Ljudevit Nojman, Vojka Pirih, Josip Jenko in Mirko Znidaršič. Nekaj del je prispeval tudi samouk Jože Šajn.

Razstava je sicer skromna, toda spodbudna. Vsem — slikarjem in obiskovalcem — pomeni svetel žarek upanja, da bo kulturni klub v Ilirski Bistrici pomenil tudi obnovo slikarske tradicije. J. S.

Detajl s slikarske razstave del amaterjev in samoukov v Ilirski Bistrici

Kaj pravijo drugod ...

ZAŠČITIMO SPOMENIKE

Smarski svet za kulturo in prosveto je pred dnevi živahno razpravljalo o zaščiti zgodovinskih spomenikov, ki jih je na Smarskem precej in številni segajo s svojim izvorom celo tja v XV. stoletje. V teh dneh bodo poslali vsem turističnim društvom in osnovnim šolam sezname zgodovinskih spomenikov, da bodo z njimi lahko seznanili obiskovalce in učence. Občinski ljudski odbor bo moral poiskati določena sredstva, ki so potrebna za restavracijo najpomembnejših spomenikov. Skupno z Zvezo borcev pa bodo poskrbeli, da ohranijo spomenike, ki izhajajo iz NOB in jih tudi dopolnijo.

STANOVANJA, MOSTOVI, VODOVODI

Te dni je v razpravi predlog letošnje družbenega načrta in proračuna škojeloške občine. Na osnovi postavljenih planov delovnih kolektivov je predviden tudi letos močan vzpon gospodarskega potenciala te občine, ki si hitro utira pot med industrijsko razvite kraje. Tako je za komunalno delo, stanovanjsko gradnjo, družbeno prehrano, šole in zdravstvo predvideno nad pol milijarde dinarjev.

Zbori volivcev se bodo končali ta teden. Ljudje resno razpravljajo zlasti o gradbeni dejavnosti in o komunalni ureditvi.

SE 296 JIH BODO POTREBOVALI

V lanskem sezoni je bilo zaposlenih v novomeškem okraju 469 gostinskih delavcev, od tega 3 visokokvalificiranih, 120 kvalificiranih, 117 polkvalificiranih, 165 nekvalificiranih in 64 uslužbenec. Dejanske potrebe pa so bile lani naslednje: 23 visokokvalificiranih, 187 kvalificiranih, 125 polkvalificiranih, 80 nekvalificiranih in 74 uslužbenec. V zimskem času je opravilo izpite za polkvalifikacijo 44 gostinskih delavcev, za kvalifikacijo pa 23. Gostinska podjetja in zbornice stipendirajo 30 gostinskih delavcev, od teh jih bo 19 letos končalo šolo. Po uresničitvi petletnega perspektivnega plana okraja pa bodo potrebovala naša gostišča še 296 gostinskih delavcev.

SIRSE NALOGE

Obrt je v goriškem okraju dosegla zadnja leta lep napredek. Vendar je opaziti neka nesorazmerja. Pospešeno se razvija predvsem proizvodna obrt. Vrednost njenega družbenega bruto produkta je znašala v minulem letu nad 2 milijardi 690 milijonov dinarjev. Vrednost družbenega bruto produkta v storitveni obrti pa se je v istem obdobju povečala za nekaj manj kot 24 odstotkov in dosegla nekaj nad milijardo 400 milijonov dinarjev.

Kot zanimivost naj omenimo, da imamo med 238 obrtnimi poklici v okraju le 88 poklicev, pa še ti ne zadovoljujejo potreb prebivalstva.

S slavnostne seje založniškega sveta v prostorih Trgovinske zbornice. Na zgornji sliki (na čelu) predsednik založniškega sveta dr. Bogomir Magajna, komercialni direktor in predstavnik založbe Marcel Rožanc in urednik založbe Slavko Sušnik. Seji so prisostvovali razen članov založniškega sveta tudi številni gostje (slika spodaj) — predstavniki založb, slovenski književniki in naši vidni politični in javni delavci

Slavnostna seja založniškega sveta

V lepi dvorani Trgovinske zbornice v Kopru so se v soboto, 8. aprila, zbrali člani založniškega sveta koprške založbe Lipe in številni gostje k izredni seji, povečeni dvojnemu jubileju: desetletnici založbe in izidu stote knjige (Franceta Bevka »Brez krinke«), ki je izšla v počastitev avtorjeve 70-letnice. Med gosti so bili najvišji predstavniki oblasti, drugih založb, slovenski književniki in nekateri izmed tistih, ki so že pred desetimi leti stali v vrstah pobornikov za oživitve založniške dejavnosti v Slovenskem Primorju.

Zbrane goste je pozdravil komercialni direktor ČZP Primorski tisk in predstavnik založbe Marcel Rožanc. V delovnem poročilu za dobo desetih let je opisal delo, napore in uspehe založbe, ki nadaljuje bogate tradicije primorskih založnikov in jim daje v novih družbenih okoliščinah tudi nov in poglobljen pomen. O delu založbe smo podrobno že pisali v prejšnji številki in se seznanili tudi z zgornjimi številkami, ki pričajo, kakšno pomembno poslanstvo je odigrala založba Lipa na našem področju v zadnjih letih in kakšen je bil njen delež tudi v splošnem pomenu in razvoju slovenskega založništva. Citirali bi samo dva pomembna odstavka iz poročila tovariša Rožanca:

»Na pobudo tedanjega urednika Slovenskega Jadrana je Poverjenišvo za prosveto Istrskega okrožnega ljudskega odbora v Kopru 3. julija 1951 sklicalo sejo skupnice kulturnih in političnih delavcev, da bi se pogovorili o organizaciji slovenske založbe. Ta dan pomeni rojstvo naše založbe. Ni treba poudarjati, koliko je pomembno v tistem času na Koprskem — spornem in najbolj življenjskem območju — in za vso Primorsko — samo obstoj ustanove, ki je sprejela priznanja vredno nalogo, širiti med ljudstvo dobro in ceneno slovensko knjigo, dvigati njegovo nacionalno zavest in bogatiti njegovo kulturo...

... V perspektivi naj bi do leta 1964/65 dosegel program letnih izdaj založbe Lipa 400 tiskovnih pol. Treba bi bilo ustalliti strukturo knjižnih načrtov, ki bi ustrezali najnovejšim kulturnoprosvetnim potrebam bralcev, vsestranskemu vzponu in razvoju domačega področja, ki je kulturno že dohitelo ostalo Slovenijo. Pri tem bi želeli kolikor mogoče tesno in tovariško sodelovanje z drugimi slovenskimi založbami, z avtorsko agencijo, združenjem založb, avtorji, prevajalci in opremljevalci, prav posebno pa s člani založniškega sveta in lokalnimi oblastvenimi ter političnimi predstavniki.

Na seji je govoril tudi predsednik založniškega sveta dr. Bogomir Magajna (predsednik je od imenovanja prvega sveta l. 1955, z založbo pa sodeluje od njenega začetka). Spregovoril je toplo besedo zavzetosti, ki jo zmoro samo požrtvovalen in nesebičen kulturni delavec.

»Ko so med pred 10 leti obiskali na domu v Ljubljani prvi poborniki in začetniki založbe Lipe in želeli, naj bi prevzel glavno uredništvo, mi je vrsta pomislov šinila skozi glavo,

DESET LET
STO KNJIG
TISOČ ŽIVIH BESED

Jubilej koprške založbe Lipe

pak le del v celoti kulturne dejavnosti republike in v širšem smislu tudi jugoslovanske kulturne dejavnosti. Da se je razvila založba prav v Kopru in ne v Novi Gorici, so bili vzrok zunanji pogoji, ne pa kak lokalistični princip. Na izloži boste videli tudi, da ne drži, da smo tiskali premalo del primorskih avtorjev. Kar lepa vrsta je teh del in še več bi jih bilo, če bi jih dobili, seveda zadosti dobrih. V bližnji bodočnosti se nam obeta nekaj prvovrstnih literarnih del. Nismo se branili tiskati del avtorjev iz drugih pokrajin Slovenije, tudi najbolj od Kopa oddaljenih in smo ponosni, če tudi pri njih narašča ugled založbe. Poseben pomen pa ima zložba zaradi morskih vrat, ki odpira tudi Sloveniji vrata v široki svet. Ta vrata bodo pomagala spreminjati tudi celotno življenje ne samo v Primorju, ampak tudi v Ljubljani in Mariboru, ta vrata bodo pomagala spreminjati tudi našega duha. Zaradi tega se je založba že do sedaj trudila, da je izdala marsikatero delo o morju in pomorih, v programu pa ima še druga taka dela, da bi naši fantje čimbolj spoznavali tudi pomorski svet in zemlje, ki jih obdaja. Se eno nalogo si je zadala založba: pomagati graditi kulturni most med nami in progresivnimi silami Italije. Ze doslej smo izdali več del iz klasične, zlasti pa sodobne progresivne italijanske literature. To delo mislimo še pospešiti in pritegniti v sodelovanje tudi progresivne Italijane. Samo po sebi pa je tudi umljivo, da je založba zelo pomembna tudi za naše ljudi onkraj meje, zlasti za njihove kulturne delavce in voditelje.

V imenu okrajnih političnih forumov je pozdravil slavnostno sejo založniškega sveta tudi sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtmir. Rekel je med drugim, da je veliko zadovoljstvo poslušati o uspehih, ki jih je dosegla do zdaj založba pri dviganju kulturnega nivoja slovenskega pri-

Ob prihodu v gledališko dvorano so koprška dekleta pripela slovenskim književnikom na prvi rdeči nageli. Avtorji Lipinih knjig so bili častni gostje založbe ob njenem jubileju

Sto knjig na panojih

V Mali galeriji Okrajnega muzeja v Kopru, kjer so navadno likovne razstave, je bila odprta ob slovesnosti Lipinega dvojnega jubileja razstava vseh izdaj jubilarke. Na ustreznih in okusnih panojih so si lahko številni obiskovalci — že otvoritve se je udeležilo izredno veliko število ljudi — ogledali razstavo, ki je bila

Z razstave v Okrajnem muzeju v Kopru — sto knjig založbe Lipe v desetih letih. Razstavo si je ogledalo veliko število ljubiteljev knjig

morskega ljudstva in o perspektivnih načrtih. Izrazil je upanje, da lahko pričakujemo v bodoče od založbe še nove in še večje rezultate, ki bodo v korist naši ožji in širši domovini.

Prijeten izlet

Za vse goste — književnike, predstavnike založb in druge poabljence — je priredilo vodstvo založbe Lipe v popoldanskih urah lep izlet z letejo ladjo Delfinom

ob slovenski obali do Pirana. Zaradi lepega vremena je izlet zelo uspel, kajti večini je bila to prva vožnja s tem novim prevoznim sredstvom, nekaterim pa celo prva vožnja po morju. Torej se založba bori tudi dobesedno — in ne samo s svojim knjižnim programom — proti kontinentalni miselnosti in zakoreninjenosti. Nič čudnega, da je marsikoga znova ali pa prvič prevzelo, kajti morje ima svoj poseben čar in slovenska obala je zelo lepa.

Akademija v gledališču

Zaključek praznovanja Lipinega jubileja pod geslom »Deset let, sto knjig, tisoč živih besed« je bila slavnostna akademija v koprskem gledališču. K prazničnim občutkom so pripeli s svojo navzočnostjo slovenski književniki, avtorji številnih Lipinih izdaj, pomembnost dogodka pa je poudarjala tudi navzočnost številnih predstavnikov ljudske oblasti, političnih forumov in družbenih organizacij, predvsem pa še prisotnost predsednika Izvršnega sveta LRS Borisa Kraigherja s soprogo.

Uvodno besedo je spregovoril direktor založbe Marcel Rožanc, krajski nagovor s izbranimi besedami in toplo zavzetostjo za kulturno poslanstvo založbe pa še predsednik OO SZDL Gustav Guzej.

Prireditve je bila zelo uspela po svoji zamisli in aranžmaju (avtor Milan Lindič) in efektivni scenski zasnovi (avtor Srečko Tič). Povezovalno besedo je imel Jože Lavrenčič, odlomke so brali in recitirali Klio Maver-Ciuh, Joško Lukež in mladi učiteljskičnik Branko Vatovec. Improvizirano glasbo (žal vedno enako, čeprav sicer dekorativno in decentno) je izvajala harfistka Pavla Uršič-Petrič. Posrečena zamisel so bili kratki razgovori z navzočimi avtorji pred mikrofonom. Edina pomanjkljivost, ki bi jo lahko očitali prireditvi, je, da je bila tempirana na preveliko vzdržljivost poslušalcev (tri ure brez pavze!). Temu bi se lahko izognili, če bi bili krajši brani odlomki in vezalni tekst in seveda s kratko pavzo za predih.

Tako smo z odra spoznali Franceta Magajna, Franca Pibernika, Karla Grabeljska, Katjo Spurovo, Vasjo Ocvirka, Bogomira Magajna, Janeza Ovseca, Borisa Pahorja, Danila Lokarja, Cirila Zlobca, Mimi Malenško vgo in italijanskega pisatelja Claudia Puglisija, čigar knjiga bo kmalu izšla pri založbi v slovenskem prevodu. In končno seveda Franceta Bevka, katerega knjigo »Brez krinke« je izdala založba kot svojo stoto, jubilejno knjigo. Iz nje je sam avtor prebral odlomek. Slišali pa smo še pesmi in odlomke iz romanov drugih avtorjev, ki niso bili navzoči na slovesnosti, pa je izdala njihova dela naša založba. To so bili: Alojz Gradnik, Miško Kranjec, Gregor Strniša, Kajetan Kovič, Janez Menart in makedonski pesnik Blaže Koneski. Zaokroženo podobno so še dopolnili Simon Gregorčič, Stanko Vuk in Srečko Kosovel.

Ko je izzvenela na odru zadnja beseda in je ob zvokih harfe zbledela na platnu zadnja projekcija, so ugasnile še odrske luči in reflektorji.

Založba Lipe pa je obrnila stran in začela pisati nova poglavja drugega desetletja. ZDENKA LOVEC

Ritem, popevka in...

Spet nekaj za ljubitelje popevk, zvezd in sploh takih komercialno-astrofizičnih pojavov na horizontu tistega glasbenega izživljanja, ki mu (žal!) pravimo »zabavna glasba«: zavod »Primorske prireditve« je v polnem avditoriju svoje dvorane predstavil — ob dobri in sugestivni konferansi Jožeta Lavrenčiča — vigran, rutiniran ansambel Nikice Kalogjera iz Zagreba in pet vokalnih solistov, ki jih navajamo v naslovu. Program: ritmi in popevke z glasbenih velespejmov, ki jim pravimo tudi festivali. Opatija, beograjski »Zlati mikrofoni«, Zagreb, predvsem pa Sanremo in Neapelj. Gaby Novak in Vice Vukov sta pela — proti pričakanju — izjemno dobro in sta tokrat lahko povsem zadovoljila tudi najbolj kritične poslušalce. Enako dobra, a z nekoliko stopenjem manjšo prizadevnostjo sta pela Toni Kljaković in mlada, komaj iz zabavno-pevskih plenih izšla Tereza Kesovija, sicer flavtistka zagrebskega simfoničnega orkestra. Največje presenečenje večera pa je bil ne-programirani nastop Mira Ungarja, člana znamenitega vokalnega kvarteta »4 M«, za katerega se evropske TV-postaje kar pulijo. Ungar poje približno tako kot Paul Anka, a še bolj intenzivno in z neprimerno večjimi poudarki in zaključkih fraz, njegov simpatični nastop (njegova kultura vizualne sproščenosti, neponarejene radosti petja, njegova popolna predanost) pa je dvorano v hipu spremenil in tribuno uraltorsko-žvižgalnih podjetnežev, ki so — po svoje — neponovljivo dokazali svoje tako dolgo zatajevane talente.

Ta nedeljski večer pa je na drugi strani spet dokazal, kako je lahko koristno sodelovanje med zavodom »Primorske prireditve« in Radiom Koper, ki je koncert prenašal in smeal, njegovi tehniki pa dvorano imenitno ozvočili. Koristno po programski plati, nič manj pa tudi po materialni, saj se za obe strani znižajo stroški. Večer znanih popevk in na stop priljubljenih »zvezd« zabavnih glasbe je v celoti zadovoljil. MILI

Pisatelj in zdravnik Bogomir Magajna sodeluje pri založbi Lipi že vsa leta. Najprej kot odgovorni urednik, nato pa kot predsednik založniškega sveta. Lipe je tudi izdala njegovi knjigi: Zgodbe o lepih ženah in Na bregovih srca. Na vprašanja pred mikrofonom je odgovoril sproščeno, hudomušno. »Kaj bi napravili, če bi vladali svetu eno uro?« — ga je vprašal konferanse Jože Lavrenčič. »Hruščeva in Kennedyja bi spravil skup in zapeti bi morala Prešernovo Zdravilico.« — je duhovito odgovoril Magajna

TELESNA VZGOJA ★ ŠPORT ★ ŠAH ★ TELESNA VZGOJA ★ ŠPORT ★ ŠAH ★ TELESNA VZGOJA ★ ŠP

Z OBČINSKE KONFERENCE TELESNE KULTURE V POSTOJNI

Razrešnica nedelavnemu vodstvu

Prejšnji teden je bila tudi v Postojni občinska konferenca telesne kulture, ki jo je zaradi nedelavnosti občinske zveze za telesno vzgojo sklical občinski komite LMS. Konferenci je prisostvovalo 35 zastopnikov telesnovzgojnih, športnih in družbenopolitičnih organizacij postojnske občine. Ti so izvolili štiri delegate za kongres v Ljubljani ter novo vodstvo občinske zveze za telesno vzgojo.

Če naj na kratko ocenimo potek konference, potem je treba najprej omeniti stično točko vseh razprav, ki je bila naslednja: razvoj telesne kulture močno zaostaja za splošnim družbeno ekonomskim razvojem postojnske komunne. Diskutantji so bili mnenja, da je telesno kulturo v tej občini privedlo v takšen položaj neustrezno število športnih objektov, nesmotno financiranje in še posebej kampanjsko izbiranje vodstvenih kadrov športnih ter telesnovzgojnih društev. Razprava, podkrepljena s številnimi konkretnimi primeri, je to nazorno potrdila.

Kljub takšnim okoliščinam, ki so objektivnega in subjektivnega

značaja in ki niti društvom in niti mnogim šolam niso mogle zagotoviti osnovnih pogojev za najnujnejšo fizično in moralno športno vzgojo mladine, pa so mnoga društva v preteklih letih dosegala lepe uspehe. Na konferenci so postavili za zgled predvsem postojnske strelske organizacije, ki so si z neznatnimi sredstvi in prostovoljnim delom uredile strelske objekte ter ob izrednem prizadevanju svojih vodstev pritegnile v družine tolikšno število članstva, kot ga ni uspelo pritegniti niti eni drugi telesnovzgojni organizaciji v tej občini.

Sicer pa se razvoju telesne kulture v pogledu športnih objektov obetajo lepše perspektive. To velja predvsem za Postojno, kjer pričenjajo z gradnjo športnega parka, za Pivko, ki bo z novo šolo dobila tudi telovadnico, in nadalje za Prestranek. Problem pa ostaja odprt za mnoge šole in društva na podeželju, ki jih bo treba nujno gmotno podpreti pri urejevanju improviziranih objektov in igrišč. Udeleženci konference so hkrati izrazili željo, naj se čimprej uredi financiranje funkcionalnih izdatkov društev preko enotnega sklada pri občinskem odboru SZDL, ker bodo društva sicer znova prisiljena stopiti na pot prosjačenja.

Konferenci moramo privoisati v dobro, da je kritično ocenila tudi nedelavnost dosedanjega vodstva občinske zveze za telesno vzgojo, ga soglasno razrešila in v ta osrednji forum telesne kulture v postojnski občini izvolila sedem drugih telesnovzgojnih delavcev. (ma)

MALI ROKOMET

STORŽIČ IZGUBIL BREZ BOJA —

V nedeljo je na vrsti Slovan

Rokometna tekma ženske republiške lige med koprskim Partizanom in Storžičem z Golnika se je zaključila z zmago domačin s 5:0 p. f. Gostje namreč niso prispele v Koper. Čeprav prepuščanje tekem s par foritaj za samo po sebi zaslužaj grajo, pa je treba tokrat obsoditi tudi način, kako je do tega prišlo. Organizatorji v Kopru so namreč pripravili igrišče, pobrali vstopnino, poskrbeli za sodnika, zapisničarja in bili trdno prepričani, da bodo gostje prišli. Ker pa je bilo vse čakanje zaman, so morali vračati vstopnino, da ne govorimo o izgubljenem času gledalcev, sodnikov in drugih. Mislimo, da bi bilo prav, če Rokometna zveza Slovenije Storžič ostro opozori na forme, ki se v takih primerih uporabljajo med športnimi društv. Tudi če so bili vmes objektivni zadržki, bi lahko eden od odborov Storžiča stopil k telefonu ter brzojavno odpovedal srečanje.

V nedeljo se bodo Koprčanke pomerile z ljubljanskim Slovanom, ki je med glavnimi favoriti za prvo mesto. Koprčanke nimajo mnogo možnosti za uspeh, res pa je, da je prednost domačega igrišča včasih odločilnega pomena.

V koprskem okrajnem prvenstvu pa so v nedeljo in med tednom odigrali več srečanj. V moški ligi je koprška gimnazija premagala ESS s 25:15, izgubila pa je srečanje s koprskim Partizanom s 17:21. Moštvo izolskega Partizana je premagalo koprsko učiteljske z 28:13. V ženski ligi je ekipa Koper B premagala Izolo s 7:5. Tako v moški kakor v ženski ligi, je ohranil vodstvo piranski Partizan.

Koprski šahišči

potrebujejo primerne prostore

V začetku tedna je bil v Kopru redni letni občni zbor šahovskega društva. Udeleženci so največ razpravljali o problemu primernih prostorov, saj jim prav to preprečuje doseči večje uspehe. Zdal se selijo iz lokala v lokal in jim je nemogoče organizirati redne šahovske večere. Zaradi neprimerne prostora so se mnogi mladinci ločili od društva: to pa pomeni stagnacijo dotoka kadrov. Prav bi bilo, da bi se o tem problemu resno pomenili pristojni organi občine in občinski odbor SZDL. Gre pravzaprav za skromno vsoto, s katero bi preprosto opremili malo večjo sobo in se lotili rednega šahovskega življenja. Pri tem mislimo na strokovna predavanja, simultanke, proučevanje partij na demonstracijski deski, brzoturnirje itd.

Sicer pa so koprski šahišči kljub težavam zaradi prostorov lani dosegli več pomembnih uspehov. Na prvem mestu moramo vsekakor omeniti četrto do peto mesto na moštvenem prvenstvu Slovenije. Koprčani so pustili za seboj več slovenskih mest z bogato šahovsko tradicijo kot Celje, Novo mesto in Kranj. Šahovski glasnik je ob tej priložnosti ugotovil, da so bili Koprčani najbolj prijetno presenečenje moštvenega prvenstva Slovenije. Nadalje je treba omeniti uspeh mladince Kovača, ki je na mladinskem prvenstvu Slovenije delil tretje do peto mesto. Koprčani so v okviru možnosti organizirali tudi več društvenih prireditev, predvsem brzoturnirjev. Letošnje prvenstvo društva sta osvojila Zavec in Kovač.

Med prihodnjimi načrti so na občnem zboru omenili predvsem udeležbo na portoroškem šahovskem festi-

valu konec maja. Koprčani so sklenili, da bodo na to najmnogičnejšo šahovsko prireditev v Sloveniji poslali dve ekipi. Nadalje imajo v naertu organizacijo mladinskega in članskega prvenstva in več prireditev v počastitev dvajsetletnice ljudske revolucije, predvsem moštvenih dvobojev in brzoturnirjev.

Moštvo sežanskega NK Tabor še vedno upa, da bo osvojilo prvo mesto

Mladinci NK Tomos, ki vsako nedeljo navdušujejo ljubitelje nogometa s svojo dobro igro

NK Sidro - NK Tabor 0:0

Ob lepem sončnem vremenu in pred okrog 200 gledalci sta moštvi nastopili v naslednji postavi:

NK SIDRO: CHIAVALON, LIKAR, RUGERO, GOBBO, PILEPIČ, PICINI, BUTARIČ, TOMAŠ, PUSNIK, JOVANOVIČ, ISTUK, (ČONDIČ).

NK TABOR: PLANINŠČEK II, STOPAR, STOKA, DELIZAIMOVIČ, PLANINŠČEK I, KOCJAN, REŠETA, URŠIČ, SOSIČ, ČOK, MEDEN, (PARADISSO).

Sodnik: HINKO KRKAČ iz Kopra.

Začetni udarec so izvedli gostje in jeli prek nevarnega Uršiča ogrožati Sidrova vrata. Domačini so se le s težavo ubranili pritiska. Do konca prvega polčasa se je igra odvijala v glavnem na sredini igrišča. V drugem polčasu so napadali domačinov Tomaš, Butarič in Istuk nevarno napadali gol Tabora, toda vratar Planinšček je uspešno posredoval. Moštvo Tabora je izvedlo še nekaj protinapadov, toda brez uspeha. Tomaš je 3 metre pred praznim golom streljal in zgrešil. Gostje so se zadovoljili z neodločenim rezultatom.

NK Tabor je dobro tehnično mo-

štvo, manjka mu le strelcev v napadu.

NK Sidro se je na tej tekmi pokazalo kot dobro in požrtvovalno moštvo. Ko bi imeli več sreče, bi lahko zmagali. Kot posameznik je bil najboljši Pilepič.

Sodnik Hinko Krkač je sodil slabo in delal napake v škodo obeh moštev. Dopusčal je, da je bila igra večkrat groba in nešportna.

V mladinski predtekmi so se pomerili mladinci NK Sidro in NK Tabor. Razšli so se z neodločenim rezultatom 1:1 (1:1).

Tekma preteklega kola med NK Sidrom in NK Pivko, ki se je končala z zmago NK Pivke, je bila registrirana z rezultatom 3:0 v korist NK Sidra, ker je v moštvo NK Pivke nastopil igralec, ki ni imel pravice do igranja.

NADALJEVANJE NOGOMETNEGA PRVENSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

REZULTATI 9. KOLA

PIVKA : NK PIVKA — NK IZOLA 0:1
 PIRAN : NK SIDRO — NK TABOR 0:0
 KOPER : NK TOMOS A — NK ILIRSKA BISTRICA 1:1
 KOPER : NK TOMOS B — NK POSTOJNA 0:0

LESTVICA

IZOLA	9	8	0	1	28:9	16
TABOR	9	6	2	1	29:11	14
TOMOS A	9	5	2	2	25:11	12
TOMOS B	9	4	1	4	20:22	9
ILIRSKA BISTRICA	9	3	2	4	17:28	8
SIDRO	9	2	2	5	8:16	6
POSTOJNA	9	2	1	6	17:21	5
PIVKA	9	1	0	8	7:32	2

PROGRAM ZA 10. KOLO — 16. 4. 1961

SEŽANA: NK TABOR — NK TOMOS A
 IZOLA: NK IZOLA — NK SIDRO
 ILIRSKA BISTRICA: NK ILIRSKA BISTRICA — NK TOMOS B
 PIVKA: NK PIVKA — NK POSTOJNA

Zmagoslavje dekanskih pionirjev

Ko so se preteklo nedeljo dopoldne srečali v Kopru za šahovskimi deskami pionirji obeh koprskih osemletk, mali šahišči iz Dekanov, Smarij, Božičev, Marežig in Gračišča, pravijo, da so bile oči navijačev uprte predvsem v izbrano ekipo koprškega šahovskega podmladka. Pa se je zgodilo to, česar skorajda nihče ni pričakoval: vztrajno delo v šahovskem krožku je pomagalo domala neznanim pionirjem-šahistom iz Dekanov, da so postali junaki črno-belih polj.

Pionirskega šahovskega tekmovalja občine Koper se je udeležilo devet-

ROKOMETNE TEKME POMLADANSKE LIGE KOPRSKEGA OKRAJA

PIRAN PREPRIČLJIVO VODI

Okrajna liga v malem rokometu, za katero vlada vedno večje zanimanje, je v polnem teku. V nedeljo se je odigralo III. kolo Pomladanske lige. Vse tekme so se končale brez presenečenj. Piran je z visokim rezultatom odpravil Gimnazijo iz Kopra (43:10). V Izoli je Izola po lepi igri premagala Učiteljske iz Kopra z rezultatom 28:13. Ostala moštva so bila prasta.

V ženski konkurenci so Pirančanke slavile že svojo 7. zaporedno zmago, ko so premagale ESS iz Kopra (8:3). V Kopru je ekipa TVD Koper II premagala ekipo TVD Izola s 7:5.

Lestvica po tretjem kolu je naslednja:

Moški:

TVD Piran	9	9	0	0	256:73	18	točk
IKŠ Koper	7	5	1	1	142:101	11	točk
TVD Izola	8	5	1	2	163:139	11	točk
TVD Koper	8	5	0	3	155:106	10	točk
Gimnazija	9	2	0	7	103:231	4	točke
ESS Koper	8	1	0	7	107:155	2	točki
Učiteljske	9	1	0	8	99:211	2	točki

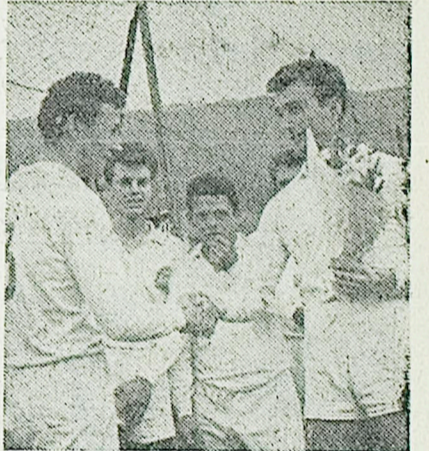
Ženske:

TVD Piran	7	7	0	0	99:14	14	točk
TVD Koper II	6	5	1	0	29:34	12	točk
ESS Koper	7	3	1	3	38:40	7	točk
Učiteljske	6	1	1	4	26:29	3	točke
TVD Izola	6	0	0	6	19:73	0	točk

Kot vidimo, na lestvici in bistvenih sprememb. Piran, ki se pripravlja za vstop v republiško ligo, vodi na obeh frontah. Novinka v ligi, Gimnazija, ki je vstopila na mesto Dekanov, je dobro začela svoje tekme. V prvi tekmi je premagala ESS iz Kopra z rezultatom 25:15, proti moštvo TVD Koper pa je izgubila z razliko 4 golov, kar je tudi lep uspeh, če pomislimo, da Gimnazija tako rekoč nima trenerja, ki bi ji nudil potrebno znanje.

V ponedeljek je bila odigrana tudi zaostala tekma med IKŠ Koper in ESS Koper. Sprva je ESS vodila, kasneje je zaradi slabe intervencije sodnika na grobo igro izgubila s 16:15.

V tekmi za žensko republiško ligo so Koprčanke prišle do dveh točk brez tekme, ker moštvo Storžiča ni prispelo.

Tomosov igralec Egidij Klarič (levo na sliki) je odšel na odsluženje vojaškega roka v JLA. Na poslovljni tekmi so se soigralci poslovili od njega za dve leti s šopkom cvetja

NK TOMOS B — NK POSTOJNA 0:0

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Tomos B: Krašna, Mihelič, Bole, Oblak, Marušič, Marjanič, Krmač, Olur Černigoj, Samec, Vehar.

Postojna: Maver, Blažič, Lenček, Zagar, Kaljanec, Simčič, Sliivar, Cehič, Čelan, Lukovac, Možina.

Tekma je bila zelo nezanimiva in se je večidel odvijala na sredini igrišča, redki prodori so bili nenevarni in brez haska. Samo ob sebi se je vsiljevalo vprašanje, kako je Postojnčanom uspelo premagati »Tomos A« s tako visokim rezultatom. Pri Koprčanih se je odlikoval Bole, medtem ko je bil pri gostih najboljši Lukovac.

V drugi tekmi so mladinci NK Tomosa premagali kombinirano moštvo IKŠ z rezultatom 10:0 (3:0).

ZASLUŽENA ČAST

Nogometna zveza Slovenije je obvestila nogometni klub Tomos, naj v sredo pošlje v Ljubljano igralca Faventa in Škerjanca na skupni trening za sestavo mladinske reprezentance Slovenije. Uprava kluba bo na lastne stroške poslala na trening tudi Vižintina, ki je pokazal v zadnjih tekmah odlično formo. Izbrana mladinska enajstovica Slovenije se bo 16. aprila tega leta pomerila z mladinsko reprezentanco Srbije. Moštvi bosta nastopili v predgri tekme orve zvezne lige Crvena zvezda—Partizan v Beogradu. Najboljše mladince koprškega nogometnega kluba je tako doletela čast, da bodo lahko zastopali barve naše republike v tekmi z reprezentanco Srbije.

Deklica na sliki je žrtev pretiranega strahu svojih staršev, da bi jo svet pokvaril. Držali so jo zaprti v posebni sobi na svoji kmetiji v Watsonvillu v ZDA polnih trinajst let, kolikor je Elaine Kensingler stara. Razen staršev ni svoj živ dan videla drugega človeka, ni poznala ne obleke in ne čevljev. Tiste na sliki so ji podarili ljudje, ko se je razvedela njena usoda in so starše zaprli. Zagovarjajo se, da so hoteli držati malo Elaine daleč od vseh grehov sveta in jo obdržati čisto vse življenje.

PO 27 LETIH

27 let po smrti odkriteljice radija Marije Skłodowske-Curie je njen zvezek, v katerega je zapisovala svoje beležke v laboratoriju, še vedno radioaktiven. Zvezek je danes lastnina nekega japonskega znanstvenika.

USNJENE ZAVESE

Na angleškem tržišču se je pojavila zanimiva novost — usnjene zavesе. Za sedaj delajo usnjene zavesе iz cene imitacije jelenove kože, kmalu pa bodo začeli izdelovati in seveda opremljati stanovanja tudi z zavesami iz pravega usnja.

Truplo je bilo na policijskem pragu

Kakor naključje lahko policiji večkrat pomaga, tako se utegne iz nje tudi ponorečevati. Nekaj podobnega se je pred nedavnim pripetilo v Franciji. Žena trgovskega potnika Alberta Loireta je svojega moža dolgo pogrešala. Zdoma je odšel okrog Novega leta in odslej ni bilo o njem ne duha ne sluha več. Po pomoč se je zatekla na policijo. Za njim so izdali tiralico in ga več kot dva meseca iskali po vsej Evropi. Zaman. Pred policijsko postajo v Port de la Vilette je že dolgo stal

Znana pevka in plesalka črnškega porekla Josephine Bakerjeva, ki še vedno nastopa po raznih revijah zlasti v Franciji, čeprav je razburjala svet s svojimi plesi v Evini obleki že pred tridesetimi leti, je zbrala z vseh vetrov nekaj malih brezdomečkov vseh barv in ras in jim ustvarila s svojo ljubeznijo nov dom. Vse svoje dohodke je potrošila zanje in še danes nastopa le zanje, da jih lahko vzdržuje. Na sliki: mali varovančki pred svojim skupnim domom v Franciji.

avtomobil, na katerem se je nabiral prah. Nihče se ni zmenil za ta avtomobil. Navsezadnje je vozilo zbudilo zanimanje šestletnega dečka. Na prašno okno je s prstom narisal drevo, pogledal skozi steklo in videl nekega človeka, ki je ležal pod volanom. Policija je človeka kmalu identificirala. Bil je Albert Loiret. Z zdravniškim pregledom so ugotovili, da ga je zadela srčna kap ravno v trenutku, ko je hotel avto pogonati. Dva meseca je ležal tako rekoč na pragu policijske postaje.

ŽARNICA VELIKA KOT CIGARETA

V laboratorijih »General Electric« v Clevelandu so pred nedavnim izdelali nov izvor svetlobe. To je Lucafox. Nova električna žarnica je velika kakor cigareta in je tudi takšne oblike ter lahko oddaja do 120 W močno svetlobo.

Denar je sveta vladar, so pravili včasih. Da je še vedno tako po svetu, priča primer kuwaitškega šeiha, ki je bil te dni na obisku v Zahodni Nemčiji. Čeprav sam že precej star, je s svojimi petrolejskimi milijoni premočil 19-letno Hamburganko, da se je v dobrem tednu z njim poročila in bosta zdaj odpotovala v Kuwait. Za nadaljevanje zgodbe verjetno ne bomo zvedeli.

Soprog dankega zunanega ministra je še vedno aktivna cirkuška akrobatka in zvezda, ki z uspehom nastopa posebno v vrstolomnih točkah na trapezu.

DVA TEKMOVALCA — OBA PORAZENA

V nogometu so pravzaprav le tri možnosti: ali zmagati ali biti poražen ali pa oditi z igrišča z neodločenim rezultatom. Sila redka pa je četrti možnost, namreč, da sta obe moštvori poraženi. To se je v nedeljo zgodilo v Italiji. Na prvenstveni tekmi sta tekmovali dve amaterski moštvi. Igra je bila prav po južnaško vročekrvna. Po 37 minutah nogometa sta začeli moštvi boksači. Sodniki so pobegnili z igrišča. Mladeniči so pokazali, da so boljši boksaarji kakor nogometaši. Bilo je nekaj tehničnih k. o. Izid tekme so odločili sodniki po svojem preudarku. Za zeleno mizo so porazili obe moštvi z rezultatom 2:0. Ta rezultat so vnesli tudi v zapisnik o tekmi.

PADEL JE S HELIKOPTERJA

Sovjetski geolog Ošebkov je padel z višine 320 metrov s helikopterja in ostal — o padcu živ in nepoškodovan. Ošebkov je hotel namreč vreči skozi vrata cigaretni ogorek. Kakor hitro pa je vrata odprl, ga je silovit piš odnesel skozi vrata. Imel je nenavadno srečo. Padel je v globok snežni zamet in ostal živ. Edina posledica tega padca je bila — jecljanje.

Senca po naročilu

Aranžerji ameriške turistične sezone so prišli na zanimivo in vprav po ameriško praktično in »senzacionalno« zamisel: »push-button-trees«. To so namreč drevesa, ki so vsajena v zaboje na kolesih. Kakor hitro se sonce premakne in senca ne pada več na turist, si lahko turist s pristikom na gumb uravna

drevo in senco. Pri tem se mu ni treba s stola niti premakniti. Na ta način bi si lahko petičen turist po svoji želji in okusu uredil tudi drevored ali park.

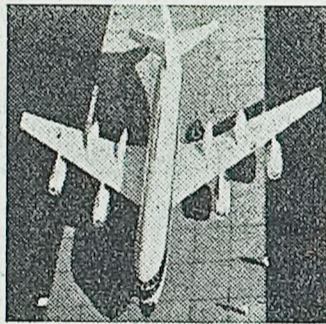
— Bilo je treba veliko trdnosti, toda končno mi je uspelo nehati iskati način, kako bi opustil kajenje...

— Jezi ga, ker si mu prevzel delo in ti glodaš kosti!

14. april 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — St. 16

FORDOV »AVTOMOBIL BODOČNOSTI«

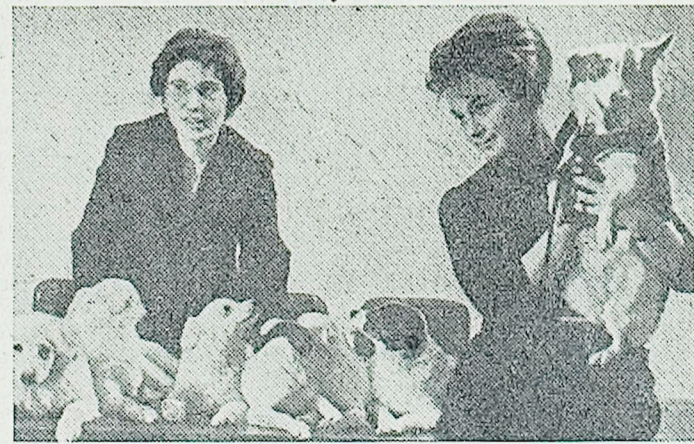
Na razstavi avtomobilov v Amsterdamu je prikazala Fordova tovarna iz Detroita tudi svoj model avtomobila, ki ga bodo jeli izdelovati v bodočnosti. Avtomobil je brez koles in se lahko giblje tudi po neravnem terenu in celo nad vodo. Avtomobil ima namreč vgrajen poseben motor, ki stvarja močan navpični zračni pritisk, zaradi katerega lebdi avtomobil nekaj centimetrov nad površino. V Fordovem avtomobilu je prostora le za enega potnika.

Potniški letalski promet se vse bolj izpopolnjuje. Na sliki je ogromno reakcijsko letalo Convair 990, imenovano »Coronado«, ki bo skoraj z zvočno hitrostjo prevažalo potnike na linijah iz danskega glavnega mesta København na Daljni vzhod in Južno Ameriko.

Rastline - rudosledci

Nekatere rastline rastejo samo v bližini ležišč uporabnih kovin. Tako kaže pelin na prisotnost mangana, neka druga cvetlica, ki je pri nas ne poznamo, odkriva železo. Ko je pred nedavnim skupina sovjetskih geologov izvedela, da je v nekem kraju v Kazahstanu veliko vijolic, so takoj odhiteli v to ljudsko republiko. Začeli so raziskovati in kmalu je bil

njihov trud bogato poplačan. Odkrili so velika ležišča urana.

Zadnji sovjetski poskusi s kozmičnimi ladjami so pokazali, da že skoraj ni nobene zapreke več za polet človeka v vesolje. Te dni je na tiskovni konferenci v Moskvi podpredsednik sovjetske Akademije znanosti A. V. Topčijev izjavil, da ni daleč dan, ko bo sovjetski astronaut poletel v vesolje in se vrnil spet na zemljo. Na sliki je psička Strelka s svojimi mladiči, ki jih je imela po uspehi vrnitvi s poti po vesolju; potomstvo je popolnoma normalno, s čimer so hoteli sovjetski učenjaki dokazati, da je potovanje v njihovih vesoljskih ladjah popolnoma varno in brez posledic za žive organizme.

ŠESTTIRNA CESTA

Te dni so začeli v Nemčiji graditi mogočno avtocesto, ki bo imela šest cestniš. Cesta bo vezala Düsseldorf s Kölnom. Avtocesta bo razkošno razsvetljena in bo široka 37,5 metra. Najmanjša dovoljena hitrost na njej bo 80 km na uro. Prometna policija bo nadzirala promet na njej preko televizije.

Čeravno je operacija »Pirh« propadla, se strategija NATO vendarle ni odpovedala zračnemu vohunstvu. To, kar so delali, je v marcu leta 1958 razkril študentski časopis »Isis«, ki je izhajal v Angliji.

»Od Iraka do Baltiškega morja,« je pisal časopis, »so razvrščene radijsko prisluškovalne postaje, katerim streže posebno izvežbano osebje, ki obvlada ruščino in Morsovo abecedo. Oni registrirajo najneznačajši pisk, ki ga v aparaturnah vzbude ruski aparati... Ker se Rusi večkrat ne pojavljajo kar sami v etru, jih k temu spodbujajo. Eno izmed naših letal »izgubi smer«, zaide na drugo stran meje in s svojimi magnetofoni beleži pogovore sovjetskih letalcev. Če je letalo prisiljeno pristati, se takoj oglasi zahodni tisk in spregovori o »incidentu«, ki so ga izpovocirali rdeči...«

Avtorji tega članka so bili angleški študentje, ki so svoj vojaški rok služili v tajni službi. Izurili so jih na posebni fakulteti slavističnega inštituta v Bathmainu. Urednike časopisa so posadili na zatožni klop in obsodili na zaporne kazni, ker so »izdali državno tajnost«.

Kmalu potem, 2. septembra 1958, je bilo nad Sovjetsko Armenijo sestreljeno vohunsko letalo in zgorelo v planinah. Bilo je prav takšno, kakor so ga opisovali študenti. Opremljeno je bilo z radarjem in s specialno aparaturo, ki je lahko lovila radijske signale. Letalo je bilo zelo težko, saj je bilo na njem 17 mož posadke. Svoje oporišče je imelo v Turčiji.

ZMEDA Z »MOBY DICK«

6. februarja leta 1956 se je pred zgradbo zunanega ministrstva v Bonnu ustavil avtomobil. Valerijan Zorin, ki je bil tedaj poslanik SZ v Zahodni Nemčiji, je obiskal državnega sekretarja profesorja Halsteina in mu izročil noto. V tem dokumentu je Sovjetska zveza protestirala proti nezakonitemu spuščanju zračnih balonov, ki so jih z vednostjo bonnske vlade spuščali Američani z ozemlja Zvezne republike. Te zime so se baloni pogostokrat pojavili nad ozemljem Sovjetske zveze in predstavljali resno nevarnost za letalski promet. Podobni noti sta bili izročeni tudi v Ankari in v Washingtonu; v njih je sovjetska vlada zahtevala, naj prenehajo s takšno dejavnostjo.

Zavezniki, ki so bili združeni v NATO, so se napravili, kot da o tem ne vedo ničesar. Kmalu pa so se v zahodnem tisku pojavila poročila o tem, da je ameriška radijska postaja »Svobodna Evropa« vohunski center, ki je od aprila leta 1954 pošiljal nad Poljsko, Madžarsko in Čehoslovaško zračne balone različne velikosti in različne nosilnosti. S takimi baloni so poslali čez »železno zaveso« več kot 250 tisoč različnih propagandnih letakov. V javnost je tudi priurijala novica, da je ameriška tajna služba namenila za to vrsto dejavnosti vsako leto okrog 12 milijonov dolarjev. Baloni so povzročali gmotno škodo in terjali tudi človeške žrtve. Tedaj pa se je dela lotilo lovsko letalstvo držav, ki so bile članice varšavskega pakta in nebo nad njimi je postalo spet čisto...

Ti baloni, proti katerim je protestirala Sovjetska zveza 6. februarja 1956. leta, so imeli svojevrstne lastnosti. Po svoji obliki so bili podobni aerostatom in so nosili s seboj gondolo, ki je bila velika kakor lažji avtomobil. Komentarator ameriškega vojnega letalstva Lincoln White jih je imenoval »Moby Dick« in dejal, da jih spuščajo — seveda — v cilju meteorološkega raziskovanja.

»V zadnjih štirih letih,« je dejal ameriški oficir, »je bilo spuščanih okoli 4 tisoč takšnih balonov, od tega samo v lanskem decembru 500. Ker jih nosijo zračni tokovi, lahko obkrožijo vso Zemljo... Polet vsakega izmed balonov je mogoče prekiniti z radiom z zemlje ali pa s posebnih letal. Niti eden izmed takšnih balonov ne ogroža poletov civilnega letalstva...«

Ko je na hitrico prebral ta tekst, je komentator omenil tudi sovjetsko noto. Dejal je: »Trditve, da so v gondolah tudi fotografski aparati, ki snemajo sovjetske obrambne naprave, ne ustrezajo resnici, zakaj v tem primeru bi se morali baloni vrnati na mesto, od koder so bili poslani, da bi lahko pobrali iz njih posnete filme.«

Trditve tega komentatorja pa je spodenel eden izmed njegovih kolegov. Istega dne in ob isti uri je dve hiši dalje, v poslopju Pentagona, nek drugi komentator predstavnikom tiska izjavil, da rdeči res lovijo balone, da se je zamisel z baloni preživela, in da bo »treba v ta namen uporabljati hitre patroljne čolne...«

Ameriška vlada je v svojem odgovoru klub očitnim dejstvom izjavila, da so baloni v »službi vremena«.

Naslednjega jutra, 9. februarja, so v stanovanjih tujih dopisnikov, ki so bili akreditirani v Moskvi, zazvonili telefoni. Ministrstvo za zunanje zadeve SZ jih je vabilo na tiskovno konferenco, ki je bila v ulici Alekseja Tolstoja. Tam je dopisnike pričakovala senca: že na dvoiručju starinskega dvorca so ugledali... opremo, ki je bila pobrana z nekaj deset »Moby Dickov«, ki so jih bili prestregli v zraku.

Ekspert vojnega letalstva SZ A. V. Tarancev je povedal nekaj tehničnih podatkov o ameriških aerostatih, ki so jih bili ujeti v zračnem prostoru SZ. Kamere za aerofotogramenjanje... radiotehnične aparature... posebne naprave, ki so registrirale zemljepisne koordinate, medtem ko je kamera snemala ozemlje, nad katerim je plula... O aparaturnah, ki bi bile namenjene za meteorološko raziskovanje, ni bilo ne duha ne sluha.

Polkovnik Tarancev je vzel enega izmed posnetih filmov, ki so ga bili našli na balonu, in slike s projektorjem prikazal na ekranu. Zbrani dopisniki so videli del sovjetskega ozemlja...

Na tej konferenci so dopisniki zvedeli, da so v SZ ujeli mnogo takšnih balonov. Prav tako so jim povedali, da stane vsak »Moby Dick« približno 50 tisoč dolarjev. Ker so letalske sile ZDA že same objavile število o tem, koliko zračnih balonov so že spustili, si je lahko predstavljati, koliko denarja so žrtvovali za zračno vohunjenje.